

Herkenningwijzer Laaggeletterdheid

Op de volgende bladzijden vindt u een leidraad voor het signaleren van laaggeletterdheid, het informeren en doorverwijzen van laaggeletterde ouders. Verder vindt u een aantal herkenningwijzers om binnen uw consultatiebureau aan het personeel uit te delen.

Leidraad voor medewerkers in de jeugdgezondheidszorg

Toen mijn dochter 10 jaar was, zei ze tegen mij: 'Wat ik leer op school, kun jij toch ook wel leren!' Toen heb ik de school gebeld en heb ik een afspraak gemaakt.

Nederland telt anderhalf miljoen volwassenen die grote moeite hebben met lezen en schrijven. Het gaat dus om één op de tien Nederlanders. Zij zijn laaggeletterd of functioneel analfabeet. Van de anderhalf miljoen mensen is het grootste deel van autochtone afkomst (tweederde). Eenderde is van niet-Nederlandse afkomst. De autochtone ouders hebben gewoon in Nederland op school gezeten, maar hebben daar niet genoeg lees- en schrijfvaardigheid opgepikt. In ieder geval onvoldoende om zich goed te kunnen redden in onze samenleving. Zij kunnen bijvoorbeeld niet de ondertiteling op de televisie lezen, zij kunnen de briefjes van de school van hun kinderen niet lezen, zij kunnen geen rapporten lezen en hebben moeite met het invullen van formulieren. Hun kinderen zullen zij niet voorlezen, dat is veel te moeilijk.

Laaggeletterden kunnen hun probleem goed verbergen en doen dit vaak al jaren achtereen.

Laaggeletterden komen voor in alle geledingen van de samenleving. De kans is dus groot dat er ook laaggeletterde ouders op uw consultatiebureau komen. Het is wel zo dat laaggeletterdheid vaker voorkomt bij laagopgeleide ouders dan bij hoogopgeleide ouders.

Als medewerker van het consultatiebureau bent u één van de aangewezen personen om mensen met lees- en schrijfproblemen door te verwijzen. Niet alleen in het belang van de ouders zelf maar vooral in het belang van de kinderen. De kans is groot dat kinderen van ouders met lees- en schrijfproblemen een achterstand in hun taalontwikkeling oplopen.

1. Signalering: Waaraan herkent u volwassenen met lees- en schrijfproblemen?

Signalen bij het huisbezoek

- Er zijn geen kranten, boeken, tijdschriften in huis.
- Er liggen geen pen en papier bij de telefoon.
- De ouder neemt het Groeiboek onwennig in ontvangst.
- Er is geen geboortekaartje. Post (met felicitaties) is niet geopend.

Signalen tijdens een consult op het bureau

- De ouder heeft niets ingevuld in het Groeiboek; de naam van het kind staat er niet op.
- De ouder volgt de uitleg van de groeicurven niet op papier.
- De ouder komt vaak niet op afspraken, schrijft de afspraken niet op, komt op de verkeerde dag, tijd of plaats.
- De ouder zegt nooit voor te lezen.
- De ouder vult de vragenlijsten van het consultatiebureau niet of onvolledig in.
- De ouder pakt nooit een boekje in de wachtkamer.
- De ouder vraagt mondelinge informatie over zaken die op papier zijn uitgereikt.

Uitspraken van de ouder

- 'Ik hou niet van voorlezen.'
- 'Mijn partner leest altijd voor.'
- 'Ik ben zelf ook nooit voorgelezen.'
- 'Ik dacht dat de afspraak morgen was.'
- 'Mijn kind houdt niet van boeken, het kijkt liever tv.'
- 'Ik schrijf het thuis wel op.'

Als u meerdere signalen en uitspraken bij een ouder herkent, dan kan het zijn dat hij of zij laaggeletterd is.

2. Actie: Wat kunt u doen?

Maak het bespreekbaar, geef informatie en verwijs laaggeletterde ouders door naar de bellijn of een contactpersoon van het ROC in de buurt.

Maak het bespreekbaar

Als u een of enkele signalen herkent en vermoedt dat de ouder laaggeletterd is, kunt u doorvragen:

- Houdt u niet van voorlezen? Vindt u het misschien moeilijk om voor te lezen? Heeft u dan misschien zelf moeite met lezen?
- Heeft u moeite met het invullen van de vragenlijsten van het consultatiebureau? Houdt u niet van invullen of vindt u het moeilijk om zoiets in te vullen? Komt het misschien omdat u moeite heeft met schrijven?

Als de ouder zelf aangeeft moeite te hebben met lezen en schrijven kunt u ook doorvragen:

- Wat vindt u ervan dat u moeite heeft met lezen en schrijven? Maakt u zich zorgen over wat u moet doen, als uw kindje groter wordt en op school leert lezen en schrijven? Wat denkt u dat u daaraan kunt doen?
- Zou u beter willen lezen en schrijven?

Geef informatie

De aanleiding om over lees- en schrijfproblemen te beginnen, ligt meestal in de gesprekken over het stimuleren van de taalontwikkeling van het kind. Laaggeletterde ouders voelen zich vaak onzeker op dit terrein, omdat zij zelf moeite hebben met de taal.

Vertel de ouder dat er anderhalf miljoen volwassenen zijn die niet of nauwelijks kunnen lezen en schrijven, en dat hij of zij dus niet de enige is met dit probleem. Vertel ook dat veel ouders naar een cursus gaan, omdat zij niet willen dat hun kinderen ontdekken dat ze laaggeletterd zijn.

Geef aan dat het er in deze cursussen heel anders aan toe gaat dan vroeger op school. Er wordt vaak lesgegeven in kleine groepen, op een volwassen manier. Vertel ook dat het in het belang van het kind is, dat de ouder kan lezen en schrijven. Een ouder die kan lezen en schrijven, kan zijn kind voorlezen, wat goed is voor de taalontwikkeling van het kind, en kan zijn kind later helpen met het huiswerk.

Verwijs door

Bij het nummer **0800 0234444** kan men zich aanmelden voor een cursus lezen, schrijven, rekenen bij een Regionaal Opleidingencentrum (ROC).

De procedure is als volgt:

- Belt men bovenstaand nummer dan krijgt men verbinding met een callcenter. Het callcenter is dag en nacht bereikbaar.
- De medewerker van het callcenter stelt de beller op zijn gemak en vraagt voor welke cursus hij/zij belangstelling heeft.
- Vervolgens noteert de medewerker van het callcenter de contactgegevens en het telefoonnummer van de beller.
- De medewerker deelt de beller mee dat deze gegevens aan het ROC bij hem/haar in de buurt worden doorgegeven en dat het ROC binnen een week contact met hem/haar zal opnemen.

Kent uw organisatie de contactpersoon voor alfabetisering op het ROC bij u in de buurt, dan zijn er drie mogelijkheden:

- U verwijst de ouder naar deze contactpersoon.
- U spreekt af dat u de naam van de ouder doorgeeft aan deze contactpersoon en dat deze op zijn beurt contact opneemt met de ouder.
- U belt rechtstreeks met de afdeling volwasseneneducatie van het ROC bij u in de buurt.

